

**SPRÁVA O STAVE
ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY
V ROKU 2017**

SÚHRNNÉ HODNOTENIE ENVIRONMENTÁLNEJ SITUÁCIE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Hodnotenie vývoja jednotlivých indikátorov

Ikona	Vysvetlenie hodnotenia
	Pozitívny vývoj. Prevažujú trendy zlepšenia.
	Variabilný vývoj. Naznačuje nejednoznačný trend, bez výraznejších zmien v priaznivom i nepriaznivom smere.
	Nepriaznivý vývoj. Prevažujú trendy zhoršenia.

Hodnotenie stavu jednotlivých indikátorov

Ikona	Vysvetlenie hodnotenia
	Vyhovujúci stav. Plnenie limitných hodnôt a cieľov, resp. len minimálne odchýlky od nich.
	Stav, ktorému nemožno jednoznačne priradiť hodnotenie vyhovujúci, resp. nevyhovujúci. Je to napríklad z dôvodu, že pre jeho hodnotenie nie sú stanovené ciele alebo limity, resp. jeho zhodnotenie nie je jednoznačné.
	Nevyhovujúci stav. V prevažnej miere prekročenie limitných hodnôt, neplnenie stanovených cieľov, resp. ohrozenie splnenia cieľov stanovených pre budúce obdobia.

Ozdušie

Emisie znečisťujúcich látok

Zmena od roku 2000		Klesajúci trend u väčšiny sledovaných látok a celkový vývoj je možné považovať za pozitívny.
Posledná medziročná zmena		Pokles emisií SO ₂ , NO _x , CO, PM ₁₀ , PM _{2,5} , NH ₃ a NMVOC. Mierny nárast v prípade emisií PCDD/F a tiež emisií Cd, Hg a Pb.
Stav (2016)		SR plní záväzky vyplývajúce z príslušných medzinárodných dohovorov týkajúcich sa emisií znečisťujúcich látok do ovzdušia.

Kvalita ovzdušia

Zmena od roku 2000		Pozitívny trend vo vývoji aj napriek jeho mierne kolísavému priebehu.
Posledná medziročná zmena		Zvýšenie počtu prekročení limitných hodnôt oproti predchádzajúcemu roku.
Stav (2017)		Prekročenie povolených hodnôt vo väzbe na ochranu ľudského zdravia pre PM ₁₀ , PM _{2,5} , BaP a prízemný ozón. Prekročenie povolených hodnôt pre prízemný ozón pre ochranu vegetácie a lesov.

Voda

Využívanie vôd z pohľadu zachovania vodných zdrojov

Zmena od roku 2000		Pokles odberov povrchovej a podzemnej vody.
--------------------	---	---

Horniny

Geologické hazardy

Zmena od roku 2000		V dôsledku dlhotrvajúcich a extrémnych zrážok narastá počet mimoriadnych udalostí, ktoré majú negatívny vplyv na život a zdravie obyvateľov a ich majetok. Najväčšiu hrozbu predstavujú opakujúce sa havarijné zosuvy.
Posledná medziročná zmena		Medziročne došlo k nepatrným zmenám stabilizačných pomerov územia.
Stav (2017)		Na viac ako 5 % územia SR sú zaznamenané svahové deformácie. V roku 2017 pribudlo 11 nových svahových deformácií.

Pôda

Využívanie územia

Zmena od roku 2000		Najväčšie zmeny vo využívaní pozemkov zaznamenal nárast zastavaných plôch a nádvorí, hlavne na úkor poľnohospodárskej pôdy. Pokračoval aj keď už miernejší trend nárastu lesných pozemkov.
Posledná medziročná zmena		Medziročne došlo opätovne k poklesu výmery poľnohospodárskej pôdy a k nárastu lesných pozemkov a zastavaných plôch a nádvorí.
Stav (2017)		SR má v rámci svojej štruktúry územia podľa charakteru využitia dostatok poľnohospodárskej pôdy pre zabezpečenie nárokov obyvateľstva v súvislosti s produkciou potravín.

Kontaminácia pôd

Zmena od roku 2000		Vývoj kontaminácie pôd je veľmi pozvoľný, bez výrazných zmien. Pôdy, ktoré boli kontaminované v minulosti, sú kontaminované aj v súčasnosti.
Posledná medziročná zmena	—	V roku 2017 boli spracovávané a postupne vyhodnocované pôdne vzorky 5. odberového cyklu s odberom vzoriek v roku 2013.
Stav (2017)		Takmer 99 % poľnohospodárskeho pôdneho fondu je hygienicky vyhovujúcich. Zostávajúca časť kontaminovanej pôdy je viazaná prevažne na oblasti priemyselnej činnosti a na oblasti vplyvu tzv. geochemických anomálií – horské a podhorské oblasti.

Pôdna reakcia

Zmena od roku 2000		Aj keď sa zastúpenie pôd so slabou kyslou pôdnou reakciou znížilo, zastúpenie pôd s kyslou pôdnou reakciou sa zvýšilo.
Posledná medziročná zmena		Napriek tomu dochádza k nárastu zastúpenia poľnohospodárskych pôd s kyslou pôdnou reakciou.
Stav (2017)		Takmer 60 % poľnohospodárskych pôd vykazuje slabú kyslú alebo kyslú pôdnú reakciu.

Erózia pôdy

Zmena od roku 2000		Od roku 2000 až po súčasnosť mala potenciálna vodná a vetrová erózia klesajúci priebeh.
Posledná medziročná zmena		Medziročne došlo k zníženiu výmery pôdy ohrozenej potenciálnou vodnou a vetrovou eróziou.
Stav (2017)		Vodnou eróziou je potenciálne ohrozených 38,6 % a vetrovou 6,7 % poľnohospodárskych pôd.

Biodiverzita

Stav druhov a biotopov európskeho významu

Zmena od roku 2000		V porovnaní s 1. reportingovým obdobím (2004 – 2006) došlo k roku 2013 (vyhodnotenie 2. reportingového obdobia 2007 – 2012) k zlepšeniu poznatkov, a teda aj k zlepšeniu podielu priaznivého stavu druhov a biotopov. Podiel biotopov v zlom stave sa však skoro nezmenil (nedostatočné opatrenia).
Posledná medziročná zmena		Stav druhov a biotopov európskeho významu sa zlepšil len mierne, resp. stagnoval v kategórii nevyhovujúci stav.
Stav (2017)		Stav druhov a biotopov európskeho významu do veľkej miery nie je priaznivý a dosiahnutie cieľa do roku 2020 ohľadne výrazného a merateľného zlepšenia ich stavu je stále vzdialené.

Stav a vývoj národnej sústavy chránených území a európskej sústavy Natura 2000

Zmena od roku 2000		Mierne sa zvýšil podiel maloplošných chránených území (MCHÚ) a naštartovalo sa budovanie európskej sústavy Natura 2000.
Posledná medziročná zmena		Medziročne sa výmera národnej sústavy CHÚ nezmenila. Boli pripravované, spracované a schválené ďalšie dokumenty (starostlivosti) o osobitne chránenej prírode a krajiny. Schválená bola druhá aktualizácia národného zoznamu ÚEV (tzv. C etapa), čím sa zvýšil ich celkový počet o 169 lokalít.
Stav (2017)		Napriek vysokému podielu výmery CHÚ možno pozorovať v rámci národnej sústavy mnohé nedostatky (reprezentatívnosť, stav ohrozenosti, definovanie cieľového stavu ochrany, realizácia programov starostlivosti o tzv. MCHÚ). Európska sústava Natura 2000 je z veľkej miery už dobudovaná, avšak proces vyhlasovania ÚEV, ako aj prípravy programov starostlivosti je príliš pomalý.

Zmena klímy

Emisie skleníkových plynov

Zmena od roku 2000		Pokleslo množstvo emisií skleníkových plynov a produktivita CO ₂ narastá. Keďže emisie CO ₂ klesajú, zatiaľ čo hrubý domáci produkt rastie, môžeme hovoriť o absolútnom decouplingu, čo predstavuje pozitívny trend.
Posledná medziročná zmena		Emisie skleníkových plynov síce medziročne vzrástli, avšak len veľmi mierne.
Stav (2016)		SR plní záväzky vyplývajúce z príslušných medzinárodných dohovorov týkajúcich sa emisií skleníkových plynov do ovzdušia.

Vývoj zmeny klímy

Zmena od roku 2000		Zaznamenaný bol nárast negatívnych prejavov zmeny klímy.
Posledná medziročná zmena		Pokračovali negatívne prejavy zmeny klímy (výrazná premenlivosť počas roka, nadpriemerná ročná teplota, extrémne lokálne zrážky).
Stav (2017)		Posledný rok bol z hľadiska negatívnych prejavov zmeny klímy veľmi výrazný.

Ďalšia nerastných surovín

Vývoj ďalšej nerastných surovín

Zmena od roku 2000		U väčšiny ťažených surovín objem ďalšej nerastných surovín nedosiahol stav z roku 2000, čo z hľadiska využívania prírodných zdrojov a vplyvov na životné prostredie spojených s ťažbou možno hodnotiť pozitívne.
Posledná medziročná zmena		V roku 2017 došlo v porovnaní s predchádzajúcim rokom k miernemu nárastu dobývania surovín na povrchu i pri hlbinnom dobývaní.

Stav (2017)		Podiel ťažby nerastných surovín na ich zásobách zatiaľ neindikuje problém s ich výťažnosťou.
Energetika		
Hrubá domáca spotreba energie (HDS)		
Zmena od roku 2001		Od roku 2001 klesla HDS aj dovozná závislosť.
Posledná medziročná zmena		Medziročne došlo k poklesu HDS a nárastu dovoznej závislosti.
Stav (2016)		Predpokladá sa dosiahnutie cieľa energetickej efektívnosti vyjadreného v absolútnej hodnote primárnej spotreby energie za predpokladu realizácie investícií do opatrení energetickej efektívnosti na strane premeny, prenosu a distribúcie energie a značnej aktivity súkromného sektora.
Výroba elektriny		
Zmena od roku 2000		V období rokov 2000 – 2017 došlo k poklesu výroby elektriny.
Posledná medziročná zmena		Medziročne stúpala výroba elektriny, nárast bol však len minimálny.
Stav (2017)		Zásobovanie elektrinou v SR bolo v roku 2017 spoľahlivé. SR má nízkouhlíkový mix zdrojov elektriny, podiel bezuhlíkovej výroby elektriny sa pohyboval na úrovni 80 %.
Konečná energetická spotreba		
Zmena od roku 2001		Pokles konečnej energetickej spotreby.
Posledná medziročná zmena		Minimálny medziročný pokles konečnej energetickej spotreby.
Stav (2016)		Predpokladá sa dosiahnutie cieľa a úspor energie do roku 2020 iba vo výške 84 % z celkového národného indikatívneho cieľa a úspor energie v KES definovaného v Akčnom pláne energetickej efektívnosti 2014 – 2020.
Energetická náročnosť		
Zmena od roku 2001		Výrazný pokles energetickej náročnosti hospodárstva.
Posledná medziročná zmena		Došlo k medziročnému poklesu energetickej náročnosti hospodárstva.
Stav (2016)		Napriek pozitívnemu vývoju pretrváva vysoká energetická náročnosť hospodárstva.
Obnoviteľné zdroje energie (OZE)		
Zmena od roku 2005		Nárast podielu OZE na hrubej konečnej energetickej spotrebe.
Posledná medziročná zmena		Medziročne pokles podielu OZE.
Stav (2016)		Predpoklad dosiahnutia záväzného cieľa a pre podiel energie z OZE v roku 2020.
Emisie skleníkových plynov z energetiky		
Zmena od roku 2000		Pokles emisií skleníkových plynov.
Posledná medziročná zmena		Medziročne došlo k minimálnemu poklesu emisií skleníkových plynov z energetiky.
Stav (2016)		Emisie skleníkových plynov z energetiky boli v roku 2016 jedny z najnižších od roku 1990.

Emisie zneisujúcich látok z energetiky		
Zmena od roku 2000		Positívny trend bol dosiahnutý pri emisiách všetkých sledovaných zneisujúcich látok: SO _x , NO _x , CO, PM ₁₀ , PM _{2,5} a NMVOC. Rovnako poklesli emisie všetkých sledovaných POPs: PCDD/PCDF, PCB aj PAH. Z ťažkých kovov bol nárast pri Cd, emisie Pb a Hg klesli.
Posledná medziroňá zmena		Pokles emisií všetkých sledovaných zneisujúcich látok, nárast emisií POPs a K.
Stav (2016)		Najvýznamnejší podiel energetiky na celkových emisiách je u SO _x , NO _x a ťažkých kovov.
Po nohospodárstvo		
Výmera po nohospodárskej pôdy		
Zmena od roku 2000		Od roku 2000 došlo k poklesu výmery všetkých druhov po nohospodárskych pozemkov.
Posledná medziroňá zmena		Oproti roku 2015 bol opätovne zaznamenaný úbytok výmery po nohospodárskej pôdy.
Stav (2017)		Rozloha po nohospodárskej pôdy iní 48,6 % z celkovej rozlohy územia SR.
Spotreba priemyselných hnojív a pesticídov		
Zmena od roku 2000		Od roku 2000 došlo k zvýšeniu spotreby priemyselných hnojív a pesticídov.
Posledná medziroňá zmena		Medziroňe sa spotreba priemyselných hnojív a pesticídov zvýšila.
Stav (2017)		Do po nohospodárskej pôdy sa aplikovalo 5 212,1 t pesticídov. Spotreba priemyselných hnojív predstavovala 101,8 kg istých živín na hektár pôdy.
Nároňnos po nohospodárstva na vodné zdroje		
Zmena od roku 2000		Medzi rokmi 2000 – 2017 došlo k poklesu odberu povrchovej aj podzemnej vody.
Posledná medziroňá zmena		Medziroňe sa zvýšil odber povrchovej aj podzemnej vody v po nohospodárstve.
Stav (2017)		Podiel povrchovej a podzemnej vody využívanej v po nohospodárstve v porovnaní s celkovými odbermi vody je zanedbateňý.
Bilancia dusíka v po nohospodárskych pôdach		
Zmena od roku 2000		Medzi rokmi 2000 až 2006 bilancia dusíka v po nohospodárskych pôdach bola väšinou vyrovnaná. Po roku 2007 začala jej hodnota stúpať a zaznamenala kladnú bilanciu.
Posledná medziroňá zmena		Medziroňe došlo k nárastu kladnej bilancii dusíka v po nohospodárskych pôdach.
Stav (2017)		V po nohospodárskych pôdach je bilanťný prebytok dusíka, ktorý je nežiadúci z hľadiska optimálnej výživy rastlín a ochrany životného prostredia.
Emisie skleníkových plynov a emisie amoniaku z po nohospodárstva		
Zmena od roku 2000		Od roku 2000 kleslo množstvo emisií skleníkových plynov a amoniaku z po nohospodárstva.
Posledná medziroňá zmena		Medziroňe došlo k nárastu emisií skleníkových plynov a naopak k poklesu emisií amoniaku z po nohospodárstva.
Stav (2016)		Po nohospodárstvo sa podieľá 6,5 % na emisiách všetkých skleníkových plynov v SR a zároveň je najväšším producentom emisií amoniaku.

Doprava		
Výkony dopravy		
Zmena od roku 2000		Nárast prepravných výkonov nákladnej dopravy, hlavne cestnej dopravy. Pokles prepravných výkonov v osobnej doprave.
Posledná medziročná zmena		Prepravné výkony zaznamenali mierny medziročný nárast vo všetkých druhoch osobnej dopravy napriek miernemu poklesu počtu prepravených osôb v cestnej a vodnej doprave. V nákladnej doprave došlo k poklesu prepravných výkonov v cestnej, železničnej a vodnej doprave.
Stav (2017)		Pretrvávajú vysoký podiel cestnej dopravy na výkonoch osobnej i nákladnej dopravy, ako aj vysoký podiel individuálnej prepravy osôb.
Emisie skleníkových plynov		
Zmena od roku 2000		Pokles zaznamenali emisie CH ₄ , naopak nárast zaznamenali emisie N ₂ O a CO ₂ .
Posledná medziročná zmena		Emisie skleníkových plynov zaznamenali mierny medziročný pokles okrem emisií N ₂ O.
Stav (2016)		Nedari sa stabilizovať rast emisií skleníkových plynov z dopravy, relatívny podiel emisií z dopravy je stále vysoký.
Emisie znečisťujúcich látok		
Zmena od roku 2000		Emisie základných znečisťujúcich látok poklesli s minimálnymi medziročnými výkyvmi.
Posledná medziročná zmena		Emisie základných znečisťujúcich látok zaznamenali medziročný pokles. U emisií ťažkých kovov došlo k poklesu.
Stav (2016)		Najvýznamnejší podiel dopravy je u emisií NO _x (približne 41 %), ťažkých kovov (približne 6 %), CO (22 %), emisie tuhých častíc PM (približne 5%). Podiel ostatných znečisťujúcich látok je nižší.
Lesné hospodárstvo		
Zdravotný stav lesov		
Zmena od roku 2000		Zdravotný stav lesov indikovaný defoliáciou sa s obvyklými výkyvmi stále zhoršoval, pričom v roku 2014 dosiahol najvyššie poškodenie za celé sledované obdobie.
Posledná medziročná zmena		Medziročne došlo k zlepšeniu zdravotného stavu lesov.
Stav (2017)		Zdravotný stav lesov Slovenska možno stále považovať za nepriaznivý, pričom je naďalej horší ako celoeurópsky priemer.
Zásoby dreva a uhlíka v lesných ekosystémoch		
Zmena od roku 2000		Zásoba dreva i uhlíka viazaného v lesoch dlhodobo rástla.
Posledná medziročná zmena		Došlo k stagnácii, resp. miernemu poklesu zásoby dreva i uhlíka viazaného v lesoch.
Stav (2017)		Zásoby dreva a uhlíka v lesných ekosystémoch sú pomerne vysoké.
Využívanie lesov		
Zmena od roku 2000		Od roku 2000 podiel ťažby dreva na celkovom bežnom prírastku (využívanie lesov) narástol, aj keď stále je možné konštatovať udržateľné hospodárenie.
Posledná medziročná zmena		Podiel ťažby dreva na celkovom bežnom prírastku (CBP) medziročne vzrástol.

Stav (2017)		Využívanie lesov je možné hodnotiť stále ako udržateľné, podiel ťažby na CBP však dosahuje vysokú hodnotu.
Štruktúra kategórií lesov		
Zmena od roku 2000		Od roku 2000 došlo k poklesu výmery mimoprodukčných lesov (konkrétne lesov osobitného určenia – LOU) a naopak nárastu hospodárskych lesov (HL).
Posledná medziročná zmena		Došlo k miernemu nárastu výmery LOU na úkor HL.
Stav (2017)		HL predstavovali 72,1% z rozlohy lesov, lesy ochranné 17,3% a LOU 10,6%.
Drevinové zloženie a prirodzená obnova lesných porastov		
Zmena od roku 2000		Vývoj v drevinovom zložení lesov, resp. v podiele prirodzenej obnovy lesných porastov je priaznivý.
Posledná medziročná zmena		Ďalšie zlepšenie drevinového zloženia lesov, ako aj pozitívny nárast podielu prirodzenej obnovy lesných porastov.
Stav (2017)		V lesoch SR prevláda všeobecne priaznivá a pestrá druhová štruktúra. Podiel prirodzenej obnovy sa približuje úrovni lesnícky vyspelých, porovnaných štátov.
Rekreácia a cestovný ruch		
Smerovanie cestovného ruchu vo vzťahu k životnému prostrediu		
Zmena od roku 2000		Nejednoznačné trendy smerovania a vývoja cestovného ruchu vo vzťahu k životnému prostrediu.
Posledná medziročná zmena		Evidencia pozitívnych (nárast celkového počtu prenocovaní), ale aj negatívnych trendov smerovania cestovného ruchu (napr. vysoký podiel jednodňového turizmu pri zahraničných návštevníkoch) vo vzťahu k životnému prostrediu.
Stav (2017)		Od roku 2000 bol v roku 2017 zaznamenaný najvyšší celkový počet prenocovaní. Priemerný počet prenocovaní stagnuje.
Návštevnosť jaskýň		
Zmena od roku 2000		Návštevnosť jaskýň poklesla, počet informačných stredísk v chránených územiach je nedostatočný.
Posledná medziročná zmena		Medziročne došlo k nárastu počtu návštevníkov jaskýň.
Stav (2017)		V roku 2017 navštívilo sprístupnené jaskyne viac ako 630 000 návštevníkov.
Erózia, ohrozenie MCHÚ a počet stanovísk		
Zmena od roku 2000		Evidovaný nárast erózie, ohrozenia tzv. MCHÚ aj počet stanovísk z dôvodu cestovného ruchu.
Posledná medziročná zmena		Medziročne zaznamenaný mierny nárast erózie na cyklotrasách a mierny pokles na turistických značených chodníkoch. Mierny nárast ohrozenia tzv. MCHÚ a pokles počtu stanovísk z dôvodu cestovného ruchu.
Stav (2017)		Výskyt eróziou postihnutých turisticky značených chodníkov a cykloturistických trás na územiach národných parkov.
Environmentálna ekonomika		
Náklady podnikov a obcí na ochranu životného prostredia		
Zmena od roku 2000		Náklady na ochranu životného prostredia napriek kolísavému charakteru zaznamenali nárast.
Posledná medziročná zmena		Medziročne došlo len k minimálnemu nárastu nákladov na ochranu životného prostredia.

Stav (2017)		Za sledované obdobie od roku 2000 výška nákladov v roku 2017 bola v poradí tretia najvyššia.
Materiálové toky		
Produktivita zdrojov		
Zmena od roku 2000		Od roku 2000 došlo k nárastu produktivity zdrojov.
Posledná medziro ná zmena		V porovnaní s predchádzajúcim rokom pokračoval trend rastu produktivity zdrojov.
Stav (2016)		Aj napriek zaznamenanému rastu pretrváva nízka produktivita zdrojov v porovnaní s ostatnými krajinami EÚ.
Odpady		
Celková produkcia odpadov		
Zmena od roku 2005		Celková produkcia odpadov napriek výkyvom v jednotlivých rokoch zostala zhruba na rovnakej úrovni.
Posledná medziro ná zmena		Medziro ne došlo k nárastu vzniku odpadov.
Stav (2017)		Množstvom vyprodukovaných odpadov v prepo te na obyvate a je SR pod priemerom krajín EÚ.
Produkcija a nakladanie s komunálnymi odpadmi		
Zmena od roku 2005		Nárast množstva vyprodukovaných komunálnych odpadov. Pretrvával vysoký podiel skládkovania a nízky podiel recyklácie.
Posledná medziro ná zmena		Medziro ne došlo k nárastu množstva komunálnych odpadov. Celkový objem skládkovaných komunálnych odpadov poklesol len veľmi mierne.
Stav (2017)		Napriek tomu, že podielom objemu komunálneho odpadu v prepo te na obyvate a je SR pod priemerom EÚ, pretrváva nepriaznivý stav v nakladaní s ním (vysoký podiel skládkovania a nízky podiel recyklácie).
Odpady z obalov		
Zmena od roku 2010		Napriek nárastu celkového množstva vzniknutých odpadov z obalov miera recyklácie a zhodnotenia odpadov z obalov narástla.
Posledná medziro ná zmena		Mierny nárast miery zhodnotenia odpadov z obalov.
Stav (2016)		Materiálovo zhodnotených bolo 65,84 % odpadov z obalov. Ciele stanovené pre odpady z obalov sa priebežne plnia.